

T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
Ondokuz Mayıs Üniversitesi Yayınları Ve Araştırma Verileri
Açık Erişim Politikaları

Giriş

1.Ondokuz Mayıs Üniversitesi, bilimin ve teknolojinin ilerlemesine katkı sağlamayı; açık, tekrarlanabilir ve güvenilir araştırma çıktıları ile uygulamalarını benimseyerek toplum ve tüm dış paydaşları yararına bilginin geniş yayılımını taahhüt eder.

2.Ondokuz Mayıs Üniversitesi “açıklık” ilkesini yol gösterici ilkelerinden biri olarak kabul eder. Ayrıca yenilikçi çalışma modellerini ve yeni sosyal ilişkileri mümkün kılan; işbirliğini, bilginin yayılmasını, araştırma çıktılarının erişilebilirliğini, yeniden kullanılabilirliğini etkin kılmak adına, çeşitli yayınlara, ders malzemelerine ve verilere açık erişimi teşvik eder, açık bilimi desteklemek için gerekli altyapıyı inşa eden araçlar ve araştırma süreçlerini özendirir ve destekler.

3.Açık bilim, bilimsel araştırmayı daha şeffaf, ulaşılabilir ve verimli kılar; yenilikçiliği ve halkın katılımını teşvik eder. Ondokuz Mayıs Üniversitesi kamu tarafından finanse edilen tüm araştırma verilerinin halka, bilim insanlarına ve araştırmacılara ücretsiz olarak sunulmasını benimsemektedir.

Yetki Alanı ve Politikanın Etkisi

Politika, Ondokuz Mayıs Üniversitesi’nde aktif olan tüm araştırmacılar için geçerlidir. Araştırmanın üçüncü taraflarca finanse edildiği durumlarda, erişim hakları, depolama ve saklama ile ilgili taraflarla yapılan herhangi bir anlaşma bu politikaya göre önceliklidir.

Politika, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Senatosu tarafından onaylanmıştır ve gg/aa/yyyy tarihinden itibaren yürürlüğe girer.

Haklar, Sorumluluklar ve Görevler

Ondokuz Mayıs Üniversitesi şunlardan sorumludur:

1.Açık Erişim/Açık Bilime geçişi gerçekleştirmek için gerekli altyapı ve finansmanı sağlaması yanında, araştırmacıları ve diğer tüm personeli eğitim, öğretim ve bilinçlendirme faaliyetleri yoluyla bu geçiş esnasında destekleyip güçlendirmek; böylece Açık Bilim becerilerinin kazanılmasının, araştırmacılara sunulan mesleki eğitim ve kariyer gelişiminin ayrılmaz bir parçasının oluşturulmasına katkı sağlamak.

2.Benzersiz tanımlayıcıların (DOI, ORCID ve diğerleri) kullanımını sağlamak.

3.Veri yönetimi planlarının geliştirilmesi ile ilgili konulara hakim, ancak bunlarla sınırlı olmayan, Ulusal ve Avrupa Birliği yasalarına uyumlu veriler ile ilgili tüm konulardan sorumlu bir veri yöneticisi atamak.

T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
Ondokuz Mayıs Üniversitesi Yayınları Ve Araştırma Verileri
Açık Erişim Politikaları

4.Verilerin ve diğer kayıtların uzun vadeli depolanması, korunması ve dağıtımını gerçekleştirmek; ayrıca, araştırmacılara rehberlik yapmak için uygun mekanizmalar ve hizmetler sağlamak ve bunları geliştirmek.

5.Vatandaş bilimi projelerine katılım, açık akran değerlendirmesi deneyimi veya Açık Eğitim Kaynaklarının kullanımı gibi yayınlara ve verilere açık erişimin sağlanması; bunun yanında araştırma değerlendirmesinde ve ölçme kriterlerini iyileştirmede Açık Bilim uygulamalarını yerleştirmek.

6.Akademik arşivin içeriğini sistem tarafından sağlanan istatistiklerle izlemek ve politika uyumluluğunu takip etmek.

7.Kurumun akademik arşiv ve diğer araştırma altyapılarının FAIR veri ilkeleri (Findable= Bulunabilir, Accessible=Erişilebilir, Interoperable=Birlikte Çalışabilir, Reusable=Yeniden Kullanılabilir) ile uygunluğunu sağlamak.

8.İçerik ve veri yayınlamak için Açık Lisans politikasına sahip olmak.

Araştırmacılar şunlardan sorumludur:

1.Bu politikada belirtilen ilke ve şartlara uygun olarak yayınlarını, verilerini ve eğitim kaynaklarını yönetmek.

2.Öncelikli üçüncü taraflarla herhangi bir anlaşma olmaması durumunda, yayınların ve verilerin üretimi, işlenmesi, depolanması, yönetimi ve dağıtımı ile ilgili örgütsel, düzenleyici, kurumsal ve diğer sözleşmeden doğan yasal yükümlülüklerle uymak.

3.Verilerin işlenmesini yöneten ilkelerin (mevcut politika ve fon verenlerin yetkilerine uygun olarak) bir veri yönetim planında yer almasını sağlamak.

Yayınlara Açık Erişim

1.Araştırmacıların akademik arşive tam metnin (makalenin yayımlanmadan önceki hakem kontrolünden geçmiş kopyası veya yayımlanmış şekli) yanı sıra ilgili üst verilerin önceden veya yayımlandıktan sonra makine tarafından okunabilir elektronik kopyasını koymasını zorunlu tutar. Araştırmacılar akademik çalışmalarının arşive zamanında konulmasından sorumludurlar. Bu durum, yayınların açık erişimde yayımlanması (Altın Açık Erişim) durumunda da geçerlidir.

2.“Yeşil Açık Erişim” söz konusu olduğunda, Ondokuz Mayıs Üniversitesi 1. maddede bahsedilen tüm akademik çalışmaların tam metninin en fazla 6 ay içinde (ya da sosyal bilimler ve beşeri bilimler alanlarındaki yayınlar için 12 ay içerisinde) standart bir açık lisans altında erişilebilir olmasını zorunlu tutar. Monografilerin akademik arşive konulması zorunludur, ancak yayıncı kısıtlaması sona erene kadar erişime kapalı kalır.

T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
Ondokuz Mayıs Üniversitesi Yayınları Ve Araştırma Verileri
Açık Erişim Politikaları

3. “Kapalı” yayınların görünürlüklerini artırmak amacıyla yayının üst verileri açık bir şekilde erişilebilir olmalıdır.

4. Ondokuz Mayıs Üniversitesi mensupları, birden fazla kurumdan birden fazla yazarla işbirliği yaparak hazırladıkları çalışmaları Ondokuz Mayıs Üniversitesi Akademik Arşivi’nde depolayabilirler. Birden fazla Ondokuz Mayıs Üniversitesi mensubu tarafından gerçekleştirilmiş çok yazarlı çalışmalarda ise kaynağı başyazar depolar.

5. Üyelerini telif hakkı sahipliğini korumaya ve sadece yayımlama için gerekli olan haklar konusunda yayıncılara lisans vermeye teşvik eder.

6. Araştırmacıları mevcut politikanın yürürlüğe girdiği tarihten önce yazdıkları yayınları akademik arşive koymaya ve bu yayınları mümkün olan en kısa sürede açık bir şekilde erişilebilir kılmaya teşvik eder.

Araştırma Verilerine Açık Erişim

1. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Araştırma Ekosistemi “mümkün olduğunca açık, gerektiği kadar kapalı” ilkesine uyar. Eğer veriler yasal, gizlilik veya diğer nedenlerle (örneğin hassas veri veya kişisel veriler) açık değilse, bu durum anlaşılır biçimde açıklanmalıdır. Verilerin bulunmasını sağlayan üst veriler her durumda sağlanır.

2. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Açık Bilim kaynaklarının izlenmesi için Açık Bilim Bulutu şartlarının kabul edilmesini teşvik eder.

3. Ondokuz Mayıs Üniversitesi araştırmacılara, dâhil oldukları her araştırma faaliyeti için uygun bir veri yönetim planı sunar.

4. Ondokuz Mayıs Üniversitesi uygun lisansların belirlenmesi yoluyla proje sonrası araştırmacıların kullanım haklarını tanımlar.

5. Ondokuz Mayıs Üniversitesi araştırma verileri için arşiv süresi, en az kalıcı bir tanımlayıcının atanmasından sonra 10 yıldır. Gerekli arşiv süresinin sona ermesinden sonra, yasal ve etik nedenlerden dolayı bu kayıtların silinmesi veya imha edilmesi durumunda, bu tür eylemlerin tüm yasal ve etik perspektiflerinin dikkate alınması gerekmektedir.

Araştırma Değerlendirme ve Ölçme

1. Fon sağlayıcı kuruluşlar, diğer uygun birimler ile işbirliği içinde konuyla ilgili Avrupa’daki gelişmeleri ve Avrupa Açık Bilim Politikası Platformu’nun çalışmalarını izleyerek araştırma kalitesini ve Açık Bilim davranış ve uygulamalarını teşvik eden bir araştırma değerlendirme çerçevesi geliştirmeyi taahhüt eder. Farklı disiplinler ve farklı kariyer aşamalarında olan araştırmacılar üzerindeki etkilerini dikkate alır.

T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
Ondokuz Mayıs Üniversitesi Yayınları Ve Araştırma Verileri
Açık Erişim Politikaları

2.Açık Bilim uygulamalarını kullanan araştırmacılar için ödül mekanizmalarının oluşturulmasını (örneğin açık platformlar aracılığıyla kesin olmayan sonuçları paylaşmak, açık yazılım ve diğer araçları kullanmak, vatandaş bilimi gibi açık işbirlikçi projelere katılımı sağlamak) taahhüt eder.

Eğitim

1.Ondokuz Mayıs Üniversitesi; kütüphane, akademik birimler ve diğer uygun kurumlarla işbirliği içerisinde açık bilimin benimsenmesini kolaylaştırmak ve araştırmacılara, kütüphanecilere ve diğer destek personeline gerekli beceri ve uzmanlığı kazandırmak için eğitim kursları açmayı koordine eder. Bu tür eğitim kursları, açık erişim yayıncılığı, açık veri, veri yönetimi, araştırma verisi ve araştırma etiği gibi gerekli becerileri içerir.

2.Eğitim farklı disiplinler dikkate alınarak tüm kariyer aşamalarındaki araştırmacılara sunulur ve müfredata dâhil edilir.

3. Bu faaliyetler için uygun finansman sağlanır ve bu amaçla fon sağlayıcı kuruluşlar ile birlikte diğer paydaşlarla olan etkileşimler araştırılır.

Politikanın Geçerliliği

Bu politika, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Senatosu tarafından ihtiyaç duyulduğunda güncellenir. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Rektörlüğü, bu politikanın uygulanmasından sorumludur ve gerektiğinde ortaya çıkabilecek anlaşmazlıkların çözümünde ve politikada yapılabilecek değişiklikler konusunda yürütücü görevi üstlenir. Bu politikanın araştırma verileriyle ilgili olan bölümü Açık Bilim Politikasının geçerlilik tarihinden itibaren iki yıl boyunca pilot olarak uygulanacaktır.

Ondokuz Mayıs Üniversitesi Rektörlüğü, bir Açık Bilim Komitesi kurulmasına öncülük ederek bu kurulun yürütücülüğünü üstlenecektir.

Ondokuz Mayıs Üniversitesi Açık Bilim Komitesi:

- Rektör veya görevlendireceği Rektör Yardımcısı
- Fakülte Dekanları
- Enstitü Müdürleri
- Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanı
- Yüksekokul ve Meslek Yüksekokulu Müdürlerinden 3'ünün Katılımı İle oluşacaktır.

Komite, gerekli gördüğü hallerde politikayı revize etmekten sorumlu olacaktır. Öneri ve görüşler Ondokuz Mayıs Üniversitesi Rektörlüğü'ne sunulacaktır.

T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
Ondokuz Mayıs Üniversitesi Yayınları Ve Araştırma Verileri
Açık Erişim Politikaları

EK: Tanımlar

Açık Akran Değerlendirmesi: İnceleme ve yayın süresi boyunca hem inceleyen hem de yazarın birbirlerinin kimlikleri hakkında bilgi sahibi olduğu bir bilimsel inceleme mekanizması olarak tanımlanmaktadır.

Açık Bilim: Bilimin; akademik çalışmaların, araştırma verilerinin, laboratuvar notlarının ve diğer araştırma süreçlerinin ücretsiz erişilebildiği, araştırmanın yeniden kullanımı, dağıtımı ve üretilmesine izin veren koşullarla, diğer araştırmacıların birlikte çalışabileceği ve katkıda bulunabileceği şekilde yapılmasıdır.

Açık Eğitim Kaynakları (Open Education Resources): OECD'ye göre “başkaları tarafından eğitim amaçlı olarak serbestçe yeniden kullanmaya ve sürekli iyileştirmeye izin veren açık lisansları kullanan öğretim, öğrenme ve araştırma materyalleri”dir.

Açık Erişim: Bilimsel literatürün internet aracılığıyla finansal, yasal ve teknik bariyerler olmaksızın erişilebilir, okunabilir, kaydedilebilir, kopyalanabilir, yazdırılabilir, taranabilir, tam metne bağlantı verilebilir, dizinlenebilir, yazılıma veri olarak aktarılabilir ve her türlü yasal amaç için kullanılabilir olmasıdır.

- Altın Yol Açık Erişim: Araştırmacıların akademik dergilerde yayımlanan çalışmalarının, yayımlanan dergi aracılığıyla ve yayımlandığı andan itibaren erişime açık olmasıdır.
- Yeşil Yol Açık Erişim: Araştırmacıların, akademik dergilerde yayımlanan çalışmalarının yayına kabul edilmiş sürümünün birer kopyasının açık arşivlerde erişime açık olmasıdır.

Açık Veri: Herhangi bir telif hakkı, patent ya da diğer kontrol mekanizmalarına tabi olmaksızın herkes tarafından ücretsiz olarak, özgürce ve sınırsız şekilde kullanılıp dağıtılabilen veridir.

Akademik Çalışmalar: Ondokuz Mayıs Üniversitesi mensuplarının araştırmaları, aldıkları fonlar ve yaratıcı faaliyetleri sonucu ortaya çıkan tüm çalışmaları ifade eder.

Akademik Arşivler ve Konu Arşivleri: Kamu kaynaklarıyla desteklenen bilimsel araştırmalardan üretilen yayınları, verileri ve diğer fikri ürünleri (tezler, ders malzemeleri, çalışma raporları vb.) toplayan, düzenleyen ve uzun dönemli olarak arşivleyen sistemlerdir.

Araştırma: Bilginin ilerletilmesi hedefi ile her türlü yaratıcı ve sistematik çalışma olarak tanımlanmaktadır.

Araştırma Verisi: Bilimsel çalışmalarda sunulan sonuçları doğrulamak için kullanılan veriler (istatistikler, deney sonuçları, ölçümler, gözlemler, görüşme kayıtları, görüntüler vb.) veya bir proje sırasında kullanılan ve Veri Yönetim Planı'nda açıklanan diğer verilerdir.

Araştırmacı: Lisansüstü öğrencilerini ve her seviyeden Ondokuz Mayıs Üniversitesi öğretim elemanını tanımlamaktadır.

T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
Ondokuz Mayıs Üniversitesi Yayınları Ve Araştırma Verileri
Açık Erişim Politikaları

Avrupa Açık Bilim Bulutu (European Open Science Cloud – EOSC): Avrupa Komisyonu'nun Nisan 2018'de ayrıntılarını açıkladığı, Avrupa Birliği'ndeki 1,7 milyon araştırmacı ve 70 milyon bilim ve teknoloji uzmanının akademik dergi ve kitaplarda “gömülü” verisinin toplanmasını ve bu verilerin herkesin kullanımına açılmasını hedefleyen bir projedir. (<https://ec.europa.eu/research/openscience/index.cfm?pg=open-science-cloud>)

Depolama: Dijital materyallere gerektiği zaman, sürekli erişimi sağlamak için yapılması gereken eylemlerin tümüdür.

DOI (Digital Object Identifier - Sayısal Nesne Tanımlayıcı): Online ortamda bulunan bir fikri mülkiyeti ya da bu fikri mülkiyetin bir parçasını tanımlayan tanımlayıcılardır. (<https://www.doi.org/>)

FAIR Prensipleri: Araştırma verisi yönetiminde veya Avrupa Açık Bilim Bulutu ile ilgili girişimlerden herhangi birinde yer alan bir kısaltmadır. Verinin Findable (bulunabilir), Accessible (erişilebilir), Interoperable (birlikte çalışabilir), Reusable (yeniden kullanılabilir) olması prensiplerine dayanmaktadır. (<https://www.go-fair.org/fair-principles/>)

Ondokuz Mayıs Üniversitesi Akademik Arşiv Sistemi: Ondokuz Mayıs Üniversitesi araştırmacılarının yayınlarına ve araştırma verilerine açık erişim sağlayan arşivdir. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Akademik Arşiv yazılımı aracılığıyla depolanmaktadır.

Ondokuz Mayıs Üniversitesi Mensubu: Ondokuz Mayıs Üniversitesi Akademisyenlerini, personelini ve öğrencilerini kapsamaktadır. "Ondokuz Mayıs Üniversitesi Mensupları" olarak adlandırılmıştır.

OpenAIRE: OpenAIRE Projesi, Avrupa Komisyonunun açık bilim hedefleri doğrultusunda bilimsel yayın çıktılarına, açık araştırma verilerine ve araştırma bilgisine erişime, verileri analiz etmeye olanak sağlayan ve içerik sağlayıcılara çeşitli servisler sunan teknik açık erişim altyapı projesidir. (www.openaire.eu)

ORCID (Open Research and Contributor ID): Bilim insanlarını ve akademik otoriteleri benzersiz olarak tanımlamak için kullanılan alfanümerik koddur. (<https://orcid.org/>)

Telif Hakkı: Kişinin her türlü fikri çabası ile ürettiği ürünler üzerinde hukuken sahip olduğu maddi ve manevi hakların tamamıdır.

Uygun Arşiv: FAIR Prensipleri, OpenAIRE uyumluluğu, CoreTrust Seal gibi kalite standartlarını karşılayan arşivdir.

Üst Veri: Bir bilgi kaynağını tanımlayan veri kümesidir. Başka bir ifadeyle, sayısal bilgilerin ve bilgi kaynaklarının bulunması, kimliklendirilmesi, kullanımı ve yönetimi ile ilgili yapılandırılmış, tanımlayıcı bilgidir.

T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
Ondokuz Mayıs Üniversitesi Yayınları Ve Araştırma Verileri
Açık Erişim Politikaları

Veri Yönetim Planı (Data Management Plan): Araştırmacıların araştırma veri kalitesi, veri paylaşımı ve veri güvenliği konusundaki sorumluluklarını nasıl karşılayacaklarını gösteren bir araçtır.

Yayın: Kurumda bulunan araştırmacıların hakemli yayımlanmış (veya yayımlanmakta olan) çalışmaları olarak tanımlanır.